Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
TYGODNIK UKRAIŃSKI
UKRAINIAN WEEKLY

Рік LXX № 46 (3561) Варшава, 16 листопада 2025 року, Ціна / Cena 7 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Фото надало пресбюро Маршалківського управління Західнопоморського воєводства

Срібна відзнака Західнопоморського Грифа для Андрія Дрозда. с. 2

Засідання Головної ради ОУП – проєкти та підготовка до 70-річчя. с. 8

«Українські барви прикордоння 2025». с. 9

ISSN 027-8254
46
9 770027 825252

eprasa.pl 6e4d2817ed

ТЕМА НОМЕРА

Анна ВІННИЦЬКА

Срібна відзнака Західнопоморського Грифа для Андрія Дрозда

У Польському театрі в Щеціні під час гала-концерту з нагоди 80-річчя польської освіти на Західному Помор'ї було вручено нагороди та відзнаки для тих, хто зробив особливий внесок у розвиток освіти в Західнопоморському воєводстві, а також шкіл та установ, які відзначають ювілеї. Серед нагороджених – директор Початкової школи ім. Тараса Шевченка в Білому Борі Андрій Дрозд. Загалом вручено п'ять медалей Комісії національної освіти, дві золоті та 26 срібних відзнак Західнопоморського Грифа.

– Дуже мені приємно, що я отримав таке вирізнення. Особисто відзнаку Західнопоморського Грифа сприймаю не лише як визнання моєї особи, але цінування праці нашої школи та української меншини загалом. Ми всі разом працюємо на те, щоб українців було видно не тільки у Білому Борі, але теж у регіоні. А вклад українців у розвиток Західного Помор'я, як сказав під час гала-концерту маршалок Західнопоморського воєводства Ольґерд Ґеблевич, є дуже великим, неоціненним, оскільки ми також вписуємося у молоду історію цих територій, – говорить Андрій Дрозд.

Директор зізнається, що нагорода була неочікуваною, і тому тим більш приємно, що українців відзначено саме в контексті 80-річчя польської освіти на Західному Помор'ї. Нині тут працює більше ніж сто шкіл, які діють з 1945 року. Водночас Початкова школа ім. Тараса Шевченка у Білому Борі була заснована у 1958 році, тобто має 67-літню історію, протягом якої здійснює неабиякий внесок у розвиток шкільництва на цих теренах. Зараз Початкову школу вважають візитівкою українського шкільництва.

Директором школи Андрій Дрозд став у 2004 році. Чи не найважчими роками за час його директорування були 2014/2015, коли дуже гостро зменшилася кількість учнів – їх було всього 20. Саме тоді ґміна Білий Бір як ведучий орган школи мусила прийняти рішення про ліквідацію освітнього закладу або його передачу в управління товариства чи фонду. Дирекція школи у співпраці з місцевим гуртком ОУП прийняла рішення створити Фонд розвитку демократії освіти, культури та активізації ДЕКА, який опікуватиметься школою.

Фото з фейсбук-сторінки Кураторії освіти в Щеціні

Фото з сайту Кураторії освіти в Щеціні

– Як фонд ми ведемо Початкову школу майже дев'ять років. Зрозуміло, за цей час були різні ситуації, але в загальному для дітей, коли йдеться про сам процес навчання, не змінилося нічого. Інша справа з вчителями, які у нашій школі не підлягають під «Карту вчителя» (документ, що визначає права та обов'язки шкільного вчителя – прим. ред.), а це впливає хоча б на їхню зарплату. Проте в кінцевій ситуації це спричинило до збільшення кількості учнів не лише за рахунок дітей з України, які опинилися тут внаслідок війни, але насамперед з нашої громади, – розповідає Андрій Дрозд.

Тепер в школі навчаються вже діти випускників, а також з навколишніх місцевостей, як, наприклад, з Мендзибожа, звідки в Білому Борі роками не було учнів. Сьогодні кількість учнів становить приблизно 60, що дає запоруку безпечного та гармонійного функціонування для школи. Тут теж працюють художні колективи, де діти можуть проявляти свої таланти, й реалізується безліч проєктів для того, щоб вихованці школи мали змогу їздити на різноманітні екскурсії.

– Я завжди кажу дітям, що нам треба працювати у два рази більше, ніж в інших школах. Тому найголовніше – це навчання, потім – участь в різних гуртках та презентація багатства нашої культури назовні. У нас є професійні кадри, які ведуть різні позашкільні гуртки: театральні, вокальні чи танцювальні. Завдяки участі в гуртках діти мають можливість виїжджати на концерти, але теж брати участь у екскурсіях як в Польщі, так і за кордоном. Намагаємося, аби наші учні всебічно розвивалися для того, щоб дати дітям багаж на майбутнє, – каже Андрій Дрозд.

eprasa.pl 6e4d2817ed

Чи не кожна дитина у Початковій школі належить до якогось гуртка, тому учням не чужа сцена. А це перетікає у впевненість дітей та всебічний розвиток. Нині учні школи та ліцею можуть повністю забезпечити програму концерту як для української публіки, так і польської. Щойно діти побували на запрошення ОУП на святі «Українські барви прикордоння 2025» у Браневі, де представили півторагодинну концертну програму, побудовану на піснях, танцях та театральних виступах.

Гала-концерт з нагоди 80-річчя польської освіти також прикрасила багата художня програма, у якій, зокрема, поряд з польськими шкільними хорами чи гуртами виступили танцювальний ансамбль «Вітрогон» та музичний гурт «FaSolki». Після виступу на гала-концерті молоді артисти поїхали до Берліна в нагороду за їхній вклад у культурне життя школи. Під час подорожі вони ознайомилися з найважливішими місцями столиці Німеччини: Бранденбурзькими воротами, Рейхстагом, Музейним островом, Александерплацом та фрагментами Берлінського муру. А раніше дві учениці 8-го класу Початкової школи Ганя Дрозд і Юлія Птасінська взяли участь у щорічному загальнопольському освітньому проєкті «Сейм дітей і молоді» (Sejm Dzieci i Młodzieży – SDiM), організованому Канцелярією Сейму у Варшаві. Дівчата мали можливість дізнатися про принципи роботи парламенту та механізми прийняття рішень на державному рівні. Початкова школа була обрана шляхом жеребкування як одна зі 153 шкіл у Польщі. Західнопоморське воєводство представляли 6 навчальних закладів. Тож варто навчатися у шевченківських школах. ●

Танцювальний ансамбль «Вітрогон». Фото з сайту Кураторії освіти в Щеціні

Ганя Дрозд і Юлія Птасінська.
Фото з фейсбук-сторінки школи у Білому Борі

eprasa.pl 6e4d2817ed

Польсько-український форум майбутнього

28 листопада (10:00) у Варшаві відбудеться III Польсько-український форум майбутнього.

Цьогорічна програма охоплює найважливіші теми польсько-української взаємодії, зокрема двосторонні відносини, міграційну політику, бізнес-співпрацю та перебудову України.

Метою форуму є створення платформи для діалогу між підприємцями, експертами, радниками, політиками, посадовцями та представниками громадських організацій. Як зазначають організатори, чотири панельні дискусії дозволять напрацювати конкретні рекомендації для урядів обох країн.

«Ми також запланували кілька презентацій та кейс-стаді від наших партнерів та друзів», – написано у повідомленні про подію.

Польсько-український форум майбутнього організовує фонд «Stand with Ukraine» під патронатом Посольства України в Польщі та Польсько-української господарчої палати. Партнерами заходу стали Фонд імені Стефана Баторія та Future Processing Ukraine.

Для участі у форумі обов'язково потрібна реєстрація. Реєстраційну форму можна знайти на фейсбук-сторінці заходу (Polsko-Ukraińskie Forum Przyszłości – stosunki, polityka migracyjna, biznes, przebudowa Ukrainy).

Організатори повідомляють, що через обмежену кількість місць участь у події можлива лише для тих, хто отримає підтвердження про реєстрацію.

Концерт «Відлуння старих салонів» у Варшаві

Український дім у Варшаві запрошує 16 листопада о 18:00 на вечір салонної та камерної музики. Як зазначено у повідомленні, під час події прозвучать твори Івана Левицького – українського композитора, скрипаля та педагога початку XX століття, творчість якого поєднує елегантність салонної музики з мелодійністю та емоційністю українського фольклору, а також Фридерика Шопена, майстра фортепіанної лірики.

У концерті візьме участь скрипаль Петро Цегельський, який виступав як соліст та камерний музикант у багатьох європейських країнах, США, Японії та Південній Кореї, був учасником престижних фестивалів камерної музики в Україні, Польщі та інших державах. Заграє також Світлана Думанська, піаністка та камерна музикантка, лауреатка музичних конкурсів, котра співпрацює з Національною філармонією та Великим театром у Варшаві й дає концерти в Польщі та багатьох європейських країнах.

Захід відбудеться в Українському домі за адресою вул. Заменгофа 1.

Вхід на концерт – вільний, але обов'язковою є реєстрація. Форму можна знайти на фейсбук-сторінці Українського дому (Ukraiński Dom / Український Дім).

Поетично-музичний вечір за творами Василя Стуса у Перемишлі

15 листопада (17:00) в актовому залі Народного дому в Перемишлі відбудеться поетично-музичний вечір за творами Василя Стуса. Він пройде за участю ліцеїстів перемиської «шашкевичівки». Як гість виступатиме відомий український бард Роман Гавран.

«Щиросердечно запрошуємо прийти та вшанувати пам'ять одного з найвидатніших поетів XX століття, духовного сина Тараса Шевченка та правозахисника, переслідуваного і замученого радянською владою. Цього року минуло 40 років від дня його смерті», – запрошують організатори – Перемиський відділ Об'єднання українців у Польщі та Комплекс загальноосвітніх шкіл № 2 імені Маркіяна Шашкевича в Перемишлі.

Особливе привітання для учнів української школи Ґурова у Сеймі

5 листопада молодь з Ґурова-Ілавецького, зокрема учні Комплексу шкіл з українською мовою навчання, мала нагоду відвідати Сейм.

Під час візиту до пленарної зали маршалкиня Дорота Недзеля тепло привітала учнів, згадавши Мирона Сича, покровителя української школи в Ґурові.

«Ми всі пам'ятаємо депутата Мирона Сича, члена Маршалківського управління Вармінсько-Мазурського воєводства та першого директора цієї школи – польського українця, який робив усе, щоб ми слухали одне одного та досягли порозуміння», – сказала маршалкиня. Вона пам'ятає Мирона Сича з пленарних засідань, коли він протягом двох термінів, з 2007 до 2015 року, був депутатом Сейму.

«Ми всі його пам'ятаємо. Ми його поважали. Пам'ятаємо його з тих чудових моментів, коли він був з нами», – продовжила Дорота Недзеля.

«Це був надзвичайно цінний урок громадянської освіти – з серцем, історією та майбутнім на задньому плані», – діляться враженнями учні на фейсбук-сторінці школи після візиту до Сейму.

Головним ініціатором, організатором та спонсором поїздки була дочка покійного Мирона Сича – Наталя.

Успіх учнів лігницької початкової школи

Учні Комплексу загальноосвітніх шкіл № 4 імені Богдана-Ігоря Антонича у Лігниці посіли перше місце на чемпіонаті Польщі з робототехніки.

«Вітаємо юних конструкторів з їхньою пристрастю, наполегливістю та відданістю, а також дякуємо батькам за підтримку», – читаємо у повідомленні на фейсбук-сторінці школи.

Захід відбувся 28 жовтня в Лігниці та був організований спільно факультетом технічних та економічних наук Вищої професійної школи імені Вітелона, Інститу-

eprasa.pl 6e4d2817ed

том інновацій (Instytut Inwentyki) у Вроцлаві та Маршалківського управління Нижньосілезького воєводства.

Участь у чемпіонаті Польщі з робототехніки брали учні початкових шкіл Лігниці та околиць – загалом 27 команд.

Фото з фейсбук-сторінки школи

Учениця «шашкевичівки» отримала творчу стипендію

20 жовтня під час засідання міської ради Перемишля відбулося вручення творчих стипендій. Серед трьох переможців була Наталя Дримала з Комплексу загальноосвітніх шкіл № 2 імені Маркіяна Шашкевича в Перемишлі.

Як читаємо на вебсайті школи, художній проєкт Наталії (виконання, співпраця над концепцією) та Евеліни Бялох-Терешак (ідея, концепція, керівництво під час реалізації) під назвою «С (Супер) А (Атмосфера) N (На) Завжди в Перемишлі – Тепер говорить молодь» був сприйнятий з ентузіазмом.

«Цей проєкт буде коментарем у малюнках, голосом молоді, що представлятиме бачення нашого міста молодим поколінням, яке вступає в діалог з тим, що побудували та здійснили попередні», – йдеться у повідомленні. У ньому також наголошено, що проєкт доведе: молоді не потрібно ганятися за принадами великих метрополій, адже «суть полягає в тому, щоб побачити унікальне, атмосферне місто Перемишль з його колоритом та змістом».

Стипендію молодій українці з Перемишля вручив мер міста Войцех Бакун.

На фото Наталя Дримала з директоркою школи Йоанною Баран. Фото із сайту школи

Біограми українців з Польщі внесено до Енциклопедії сучасної України

В онлайн-енциклопедії Енциклопедія сучасної України (ЕСУ) з'явилися біографічні довідки чергових представників української громади з Польщі.

Загалом ЕСУ зараз містить кільканацять статей про українських громадських діячів з Польщі, серед яких можна прочитати біографію Михайла Ковальського, громадського діяча з Ґожова-Великопольського, засновника загальнопольського писанкарського конкурсу; Ірини Дрозд, педагогині з Білого Бору; Богдана Боберського, архітектора з Варшави; Ірини Тимочко-Камінської, учасниці визвольного руху; Івана Співака, учителя з Лігниці тощо.

Автором біограм є професор Ярослав Сирник – український історик, який працює на кафедрі етнології та культурної антропології Вроцлавського університету. Завдяки йому ЕСУ поповнюється новими прізвищами представників української громади з Польщі, багатьох з котрих уже немає серед живих.

Енциклопедія сучасної України (esu.com.ua) – це онлайн-енциклопедія від Національної академії наук України та Наукового товариства імені Шевченка. Її створили провідні науковці для висвітлення знань про сучасну Україну.

Сьогодні вона вміщає 80 тисяч енциклопедичних статей і нараховує 23 тисячі авторів.

Повернення до питання календарної реформи

У контексті формаційних зустрічей для духовенства та представників парафіяльних рад Перемисько-Варшавської архієпархії знову актуалізовано питання про завершення реформи церковного календаря.

Нагадаємо, що у 2023 році Українська греко-католицька церква в Польщі частково перейшла на новий календар: зміни торкнулися лише нерухомих свят, тоді як святкування Пасхалії залишилося за старим, юліанським, стилем. Тому для багатьох парафій митрополії питання переходу на григоріанський календар і для рухомих свят (Великодня, Вознесіння, Зіслання Святого Духа) залишається відкритим та важливим.

Під час формаційної зустрічі 18 жовтня в Перемишлі представники парафіяльних рад з Перемисько-Люблінського та Ряшівсько-Сяніцького деканатів одностайно висловилися за завершення календарної реформи та підтримали перехід на григоріанський календар для рухомих свят.

Ця тема є надзвичайно актуальною і для нашої громади в Любліні. Влітку цього року було зібрано понад 500 підписів парафіян на підтримку переходу на григоріанський календар для Пасхалії. Звернення з проханням розглянути можливість таких змін було передане до архієпископа Перемисько-Варшавського.

Віримо, що ці кроки стануть важливим етапом у нашому спільному прагненні до єдності церковного життя, узгодження літургійного ритму та кращого свідчення нашої віри перед світом.

Тут треба нагадати історичний контекст. Питання обчислення дати святкування Пасхи має глибоке коріння. Ще Перший Нікейський собор у 325 році ухвалив спільне правило для всієї Церкви: Великдень святкувати в неділю після першої весняної повні, орієнтуючись на день весняного рівнодення – 21 березня.

З часом в юліанському календарі з'явилися астрономічні неточності. Рік виявився довшим від сонячного, що спричинило зміщення дат. У 1582 році папа Григорій XIII запровадив григоріанський календар, який точніше відповідав природному циклу. Відтоді світ живе за двома стилями – григоріанським і юліанським, між якими існує різниця у 13 днів.

(Повна версія повідомлення – на сайті «Нашого слова»)

Оксана БАСАРАБА

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

eprasa.pl 6e4d2817ed

ПОДІЇ ТИЖНЯ

Підготувала **Тетяна ДАНЮЧЕНКО**

Візит Андрія Єрмака до Польщі

У рамках робочого візиту Варшаву відвідав керівник Офісу президента України Андрій Єрмак, де він зустрівся, зокрема, із провідними польськими аналітиками.

«Сьогодні у Варшаві провів зустріч із провідними польськими аналітиками та лідерами думок – тими, хто формує дискусію про безпеку регіону та європейське майбутнє. Говорили відверто. Про те, як російські БпЛА перетворили небо над Центральною Європою на зону підвищеного ризику. Про те, що українська оборона важлива й для наших сусідів», – повідомив Єрмак.

Серед інших тем, які обговорювалися на зустрічі, керівник ОП зазначив інформаційну загрозу від рф та повернення українських дітей, яких викрала росія.

Андрій Єрмак також зустрівся з офіційними особами РП: «Працюю сьогодні в Польщі з колегами з польської влади. Кілька зустрічей, зокрема з моїм добрим знайомим, керівником Бюро міжнародної політики Канцелярії президента Республіки Польща Марціном Пшидачем, заступником міністра закордонних справ і головним радником прем'єр-міністра Польщі з питань національної безпеки Робертом Купецьким, а також із заступником голови Бюро національної безпеки Польщі Анджеєм Ковальським. Був радий також побачити міністра закордонних справ Польщі Радослава Сікорського й заступника міністра закордонних справ Марціна Босацького».

Керівник ОП повідомив, що під час зустрічі розглядалися можливі формати участі Польщі в Коаліції охочих. Обговорили посилення військової співпраці та напрями взаємодії ВПК обох країн. Говорили про взаємодію України і Польщі на міжнародних дипломатичних майданчиках та засоби примусу рф до реальних переговорів.

«Відчув, що навіть у складні часи є ті, хто бачить ширшу картину. Польща та Україна – не сентиментальні партнери, а прагматичні союзники в епоху, коли безпека східного флангу Європи вирішується тут і зараз, – підсумував Андрій Єрмак. – Ми партнери та друзі. І в Києві, і у Варшаві є чітке розуміння: безпека України – це безпека Польщі. А міцний союз України та Польщі – це безпека всієї Європи».

Фото з фейсбук-сторінки Посольства України в Польщі

Перепоховання у Мостиськах ексгумованих у Львові останків польських солдатів

14 листопада у Мостиськах на Львівщині відбудеться перепоховання останків польських вояків, загиблих у 1939 році під час оборони Львова від німецької армії. Їх ексгумували в серпні цього року на Збоїщах у Львові, де українсько-польська експедиція виявила близько 40 тіл у братських могилах.

Про це повідомив посол України в Польщі Василь Боднар.

«В Україні останнім часом проведено дві ексгумації, зокрема у Пужниках, де вже відбулося поховання. Водночас останки бійців Війська Польського, які були ексгумовані у Львові, буде перепоховано у Мостиськах 14 листопада. Зараз ми готуємося також до організації виїзду до наступних місць проведення пошуково-ексгумаційних робіт», – зазначив він.

Дипломат повідомив, що нещодавно у Львові відбулось засідання робочої групи, яка відповідає за проведення пошуково-ексгумаційних робіт, де було підбито попередні підсумки й узгоджено наступні кроки в цьому напрямку.

«Ми також сподіваємося на візит голови Українського інституту національної пам'яті Олександра Алфьорова до Варшави й обговорення з польськими офіційними особами питання подальших пошуків та ексгумацій як на території України, так і Польщі», – зазначив Василь Боднар, додавши, що візит може відбутися до кінця року.

Посол України подякував польській стороні за добру організацію пошукових робіт в селі Юречкова Підкарпатського воєводства і висловив сподівання, що ця робота буде продовжена.

«Для нас важлива відкритість, готовність співпрацювати і взаємність у наших відносинах. Взаємна відкритість дозволяє нам говорити про те, що ми з політичної площини в питаннях пошуків та ексгумацій перейшли до практичної роботи, що демонструють обидві сторони», – наголосив він.

Дипломат нагадав, що незабаром буде обрано нового співголову української групи з питань проведення пошуково-ексгумаційних робіт замість Андрія Наджоса, який перейшов на роботу до МЗС.

«Зараз головне, щоб темпи напрацювань, які попередньо були узгоджені, не зменшувалися, щоб ми демонстрували українському і польському суспільствам практичну роботу, відкритість і готовність до дій з обох сторін», – зазначив Боднар.

Він зауважив, що деякі політичні сили у Польщі «намагаються маніпулювати цією темою, не показувати або приховувати реальний стан справ».

eprasa.pl 6e4d2817ed

«З огляду на це я надіслав ключовим фракціям у парламенті Польщі базову інформацію про здійснені останнім часом пошукові та ексгумаційні роботи і чого ми досягли», – підкреслив український посол.

Дипломат висловив готовність у постійному режимі інформувати польських законодавців про те, що відбувається в українсько-польських відносинах у сфері пошуково-ексгумаційних робіт. На його переконання, про реальні результати роботи також мають говорити відкрито фахівці, щоб донести до польського суспільства інформацію про ситуацію у цій сфері.

«Я також просив би звертатися до польських представників, які проводили пошуково-ексгумаційні роботи в Україні, щоб вони розповіли, у скількох місцях реально проводилася робота і протягом якого періоду це відбувалося», – наголосив Боднар.

Він підкреслив, що у кожному випадку – від надання дозволів до проведення ексгумаційних робіт і поховань – це тривалий процес, зумовлений багатьма факторами.

«Надання дозвільних документів, проведення фактичних робіт, ДНК-аналізів, складання відповідних звітів – усе це є тривалим процесом. Крім того, треба враховувати, що ці роботи проводяться в умовах воєнного стану з відповідними безпековими і військовими обмеженнями, які існують сьогодні в Україні. Незважаючи на все українська сторона відкрита, працює і готова далі до ефективних дій», – підсумував посол.

Також треба додати, що Василь Боднар на своїй фейсбук-сторінці заперечив неправдиву інформацію, яку поширило видання onet.pl, що нібито Україна не відповідає на запити Польщі щодо ексгумацій. Він наголосив, що співпраця сторін надійна, а ексгумації тривають: у травні – це були Пужники, у вересні – Львів, у жовтні – дозвіл на Угли, і наступний крок – Гута Пенацька.

ЄС узгодив позитивний для України звіт про розширення

Щорічний звіт про розширення, який Єврокомісія складає для всіх держав-кандидатів, був узгоджений між інституціями ЄС у редакції, що позитивно оцінює прогрес реформ в Україні.

В Європейській комісії пояснили, що документ «збалансований» і підтверджує, що Україна увійшла до четвірки країн, які рухаються до ЄС, разом із Молдовою, Албанією та Чорногорією. Прогрес двох останніх – вищий, стверджують у ЄК. Утім, показники України також є позитивними, а прогрес реформ за рік оцінений вище, ніж у два попередні роки, відколи Україна увійшла до пакета розширення.

«Україна продовжує демонструвати неабияку стійкість і відданість своєму європейському шляху, незважаючи на ескалацію триваючої загарбницької війни росії, включаючи значне збільшення кількості російських повітряних атак на міста і цивільні об'єкти, що призвело до збільшення кількості жертв серед цивільного населення», – йдеться у звіті.

У Єврокомісії вважають досяжними очікування влади України та Молдови про завершення переговорів про вступ до ЄС у 2028 році, якщо для цього докладуть достатньо зусиль.

Щодо України зазначають, що у владі вказували на мету завершити переговори про вступ до кінця 2028 року. «Єврокомісія готова підтримати цю амбітну мету, але вважає, що задля її досягнення потрібно прискорити темп реформ, особливо у рамках кластера „Основи", зокрема щодо верховенства права», – йдеться у комюніке.

Схоже формулювання використали і щодо Молдови, відзначивши, що Кишинів сподівається завершити переговори на початку 2028 року. Єврокомісарка з розширення Марта Кос заявила, що Молдова за останній рік продемонструвала найбільший прогрес, порівняно з іншими державами-кандидатами.

Примітно, що за «фундаментальними» главами 23 та 24, що включають також судочинство та боротьбу з корупцією, Україна отримала точно таку оцінку, як і минулого року – «певний прогрес». Цього вдалося досягнути за рахунок інших індикаторів, ніж антикорупція, бо по ній ЄК констатувала «обмежений прогрес» і підкреслила, що спроба підірвати незалежність антикорупційних інституцій була дуже швидко «розвернута».

Автори документа уникнули вживання терміну «розворот реформ» щодо подій липня, лише зауважили, що Києву треба не допустити розвороту у майбутньому. Однак звіт містить критику дій України, зокрема у сфері протидії корупції у липні, та фразу про те, що «надмірний тиск на антикорупційні органи (досі) залишається предметом занепокоєння (з боку ЄС)».

Європейська комісія вважає, що тиск на Національне акнтикорупційне бюро в Україні досі триває. У документі зазначається, що, попри значний прогрес України у боротьбі з корупцією, окремі сили всередині країни продовжують намагатися підірвати цю боротьбу.

Зокрема Єврокомісія вказала на створення парламентської тимчасової слідчої комісії з питань розслідування корупційних правопорушень на чолі із Сергієм Власенком і Максом Бужанським, підкресливши, що така діяльність не повинна підривати довіру громадськості до антикорупційних інституцій.

«Важливо, щоб парламентський контроль не підривав довіру громадськості до антикорупційних інституцій через необґрунтовані публічні заяви та не виходив за межі обмежень, що випливають з принципу поділу влади», – заявили у звіті.

У звіті також згадується кримінальне переслідування детективів НАБУ з боку Служби безпеки України та Державного бюро розслідувань, яке, на думку ЄС, набуло системного характеру.

У звіті відзначено, що після серйозного занепокоєння з боку міжнародних партнерів незалежність НАБУ та Спеціалізованої антикорупційної прокуратури була швидко відновлена, що справило позитивне враження на європейських посадовців. Крім того, Єврокомісія наголосила, що діяльність НАБУ та САП приносить реальні результати, а тому боротьба з корупцією в Україні продовжується не лише формально, а й на практиці.

Варто зауважити, що в експертній спільноті чекали критичнішого документа від ЄК.

Проте ЄС не знайшов жодного розділу переговорів, де Україна не показала би прогресу за минулий рік. За різними главами він коливається від «обмеженого» до «доброго».

eprasa.pl 6e4d2817ed

Григорій СПОДАРИК

Засідання Головної ради ОУП – проєкти та підготовка до 70-річчя

Наприкінці жовтня у форматі онлайн відбулося засідання Головної ради Об'єднання українців у Польщі. Під час зустрічі обговорено, зокрема, питання проєктів та відзначення 70-річчя організованого життя українців у Польщі.

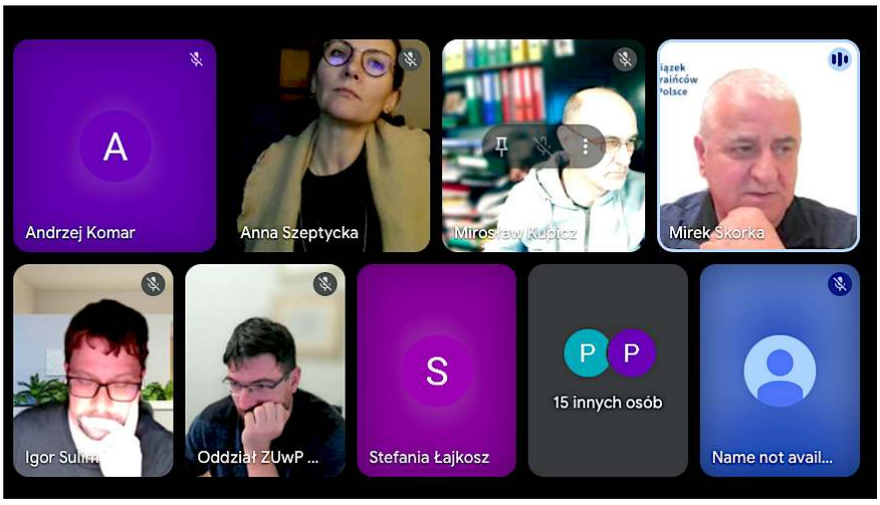

У питанні проєктів було зазначено, що ОУП вже подало заяви до МВСіА щодо здійснення статутної діяльності організації. Заявки на виконання цільових завдань – діяльність осередків української культури, видання «Нашого слова» й «Альманаху», підтримка мистецьких колективів, дитячі фестивалі та конкурси, прикордонні зустрічі та «Ярмарок Фест» – будуть подані до встановленого терміну ще в листопаді.

Голова ОУП Мирослав Скірка повідомив, що на 2026 рік припадає 70-річчя організованого життя української громади в Польщі, пов'язане з першим з'їздом УСКТ у 1956 році. «Ми хотіли б додати цей ювілей до плану фінансування МВСіА як окремий проєкт», – зазначив голова.

Він додав, що заплановано теж впорядкувати архіви УСКТ та ОУП і передати їх на зберігання до Державного архіву нових актів. Завдяки цьому документи стануть доступними, наприклад, для дослідників. Серед інших пропозицій – масштабний концерт за участю, зокрема, хору «Журавлі» та видання біографічного словника про діячів української громади в Польщі. Це питання вже обговорювалося з Українським історичним товариством у Польщі, яке має відповідні матеріали.

У ході дискусії було наголошено, що архівні матеріали зберігаються в різних місцях і перебувають у різному стані, тому важливо залучити фахівця з громади, який зможе оцінити їхнє значення. Прозвучала пропозиція продовжити електронну архівацію номерів «Нашого слова», яка нині охоплює 1956-1959 роки й доступна на сайті тижневика.

Голова відділу в Ґданську Марта Коваль наголосила, що біографічний словник варто створити також в електронному форматі з можливістю його поповнення. Тим часом заступник голови гуртка у Познані Ігор Ксенич повідомив, що професор Ярослав Сирник вже працює над біограмами українських діячів у Польщі в рамах «Енциклопедії сучасної України». Ще одна пропозиція стосувалася запису відеоспогадів колишніх лідерів громади. Обговорено теж питання відзнак для активістів з нагоди ювілею організованого життя громади.

Стефанія Лайкош зауважила, що у випадку діяльності осередків культури у поточному році частину коштів з культурної було перенаправлено на поточну діяльність. Наступного року планується, що осередкам буде повернуто фінансування. Під час дискусії Мирослав Скірка зазначив, що з регіонів надходили пропозиції збільшити кошти на культурну діяльність, які у 2025 році були зосереджені на статутних завданнях. З'явилася пропозиція для осередків фінансувати одну категорію витрат, яку буде легко документувати й розраховувати, наприклад, оренду сцени та технічного обладнання. Таке додаткове фінансування могло б бути впроваджене до деяких заходів у регіонах.

Проте Стефанія Лайкош зазначила, що для окремих подій категорії, як «естрадне обладнання», не існує. «Кожен захід інший, і не всюди ця позиція актуальна», – підкреслила вона. За її словами, частими категоріями, що потребують додаткового фінансування, є харчування, проживання та гонорари.

Водночас Ігор Горків, автор ідеї, підкреслив, що йдеться лише про одну категорію витрат для осередків культури, що дозволило б уникнути великої кількості рахунків і документів у звітах перед МВСіА, адже це було проблемою у попередні роки. «Така концепція значно спростить адміністративну роботу організації», – зазначив він.

Андрій Комар наголосив, що питання полягає у виборі між тим, чи отримають невелику суму всі, чи кошти будуть спрямовані туди, де підтримка необхідна для оновлення, розвитку або початку діяльності. Як він наголошує, повністю задовольнити всіх неможливо, і завжди потрібні компроміси. Було домовлено, що пропозицію щодо однієї категорії буде подано до МВСіА.

Учасники засідання також отримали інформацію про виконання та розрахунки цьогорічних проєктів, які відбуваються відповідно до плану. Окремо обговорено питання Національної системи електронних рахунків-фактур (KSeF), яка стане обов'язковою в Польщі з 1 лютого 2026 року.

У підсумку голова Мирослав Скірка нагадав членам організації про запланований у листопаді вишкіл, присвячений ключовим аспектам управління та фінансової діяльності ОУП. Він підкреслив, що навчання охопить питання ведення організації, підготовки та зберігання фінансової документації, а також розрахунків і реалізації проєктів. ●

eprasa.pl 6e4d2817ed

Михайло ПРИТУЛА
Фото надав Петро Пушкар

«Українські барви прикордоння 2025»

Жовтень – це місяць, коли українська громада, яка живе на території, де діє Ельблонзький відділ ОУП, об'єднується навколо події, що вже багато років відбувається під назвою «Українські барви прикордоння».

Цьогорічний захід пройшов у приміщенні Браневського центру культури у п'ятницю і суботу, 24 та 25 жовтня. Організатором події був Ельблонзький відділ та гурток ОУП у Браневі.

Першого дня гостем «Українських барв прикордоння» була виняткова людина – євангеліст, мазур, Поляк з великої букви – Віктор Марек Лейк, який у 90-х роках заснував комісії у справах національних та етнічних меншин у нашому воєводстві, а згодом і в Сеймі Польщі. Він розповів історію власної родини, про свою діяльність та бачення майбутнього.

Приклад його й наших родин (історії, які не записані в підручниках) доводить, що минуле не буває чорно-білим і не можна засуджувати одне одного та сіяти ворожнечу.

Віктор Марек Лейк презентував свою книгу «30 років меншин на Вармії та Мазурах», яку я гаряче заохочую придбати та прочитати. Кошти від продажу автор призначив на підтримку ЗСУ.

Після презентації книги присутні мали змогу подивитися фільми режисерів Варшавської кіношколи, які розповідають про долю біженців, що після 24 лютого 2022 року змушені були залишити Україну та опинилися у Польщі.

Незабутні враження чекали на глядачів у суботу. Свої таланти показали учні початкової школи та ліцею імені Тараса Шевченка у Білому Борі під керівництвом Андрія Дрозда та Галини Томич. На сцені БЦК виступили танцюристи ансамблю «Вітрогон», які подарували публіці низку українських танців.

Учні початкової школи та ліцею презентували також українські народні пісні в сучасній обробці та гумореску. Глядачі нагородили виступ білобірських вихованців бурхливими оплесками, а від імені організаторів учням подякувала заступниця голови Ельблонзького відділу ОУП Оксана Заторська.

Наступним пунктом програми була лекція професорки Тетяни Єщенко з Львівського університету імені Івана Франка про особистість Тараса Шевченка. На завершення перед браневською публікою виступив гурт «Слов'янська душа» з Ґданська, який заспівав польські, українські та білоруські пісні.

10.

eprasa.pl 6e4d2817ed

Продовження з 9 сторінки

На думку Оксани Заторської, «Українські барви прикордоння» – це захід, який має об'єднувати представників різних народів, адже Вармія та Мазури є частиною так званих «відзисканих земель» – краю, що після війни став майже безлюдним. У повоєнний час тут оселялися поляки з Латвії, Білорусі та України, а у 1947 році – примусово переселені українці в рамах акції «Вісла». Кожен ніс тягар війни та ран, але нові обставини змусили їх жити разом на одній території.

– Українці в Польщі є прикладом того, як можна зберегти свою ідентичність, попри репресії та відірваність від коріння. Ми бачимо, що політична ситуація в Польщі загострюється і стає відкрито антиукраїнською. «Барви прикордоння» – це форма діалогу з поляками, які живуть на Браневщині. Ми показуємо нашу високу культуру і пишаємося цим. Об'єднання українців у Польщі є організацією з великим досвідом, у якій прихисток знаходять наші брати й сестри з України. Ми не боїмося, ми діємо мудро. А на кінець напрошується питання: якими були б Вармія та Мазури без українців та нашої культури? – питає Оксана Заторська.

Мирослава Шульган, голова гуртка ОУП у Браневі, розповіла, що процес підготовки свята починається ще за кілька місяців до його початку. Тим часом на «Барви прикордоння» чекають усі жителі міста, зокрема місцеві поляки.

Голова вважає, що основна мета заходу – зацікавити молоде покоління українською мовою та культурою. Саме тому в п'ятницю було проведено майстер-класи з української вибійки від професорки Тетяни Єщенко.

Подію відвідала Юлія Поленик, родом з Бранева, яка вже декілька років живе у Кракові.

– На «Українських барвах прикордоння» я перший раз за 7 років. У самій події я брала участь ще малою дівчинкою разом із батьками та дідусем і бабусею. Найбільше мені запам'яталася багатогранність цього заходу, який поєднує в собі як культурні, так і розважальні елементи. Безперечно, «Українські барви прикордоння» допомагають зберігати пам'ять і розвивати багатокультурну ідентичність нашого регіону – Вармії, – ділиться враженнями про це свято Юлія.

«Українські барви прикордоння» були останнім заходом, організованим в Ельблонзькому відділі ОУП у 2025-му. Тому управа на чолі з головою Мирославом Притулою хоче подякувати всім причетним до організації подій, проведених відділом цього року. Разом ми сила – пам'ятаймо про це особливо у теперішні складні часи. ●

ПОДІЇ

Павло ЛОЗА
Фото автора статті

«Синій светр із жовтою діркою. Справжня історія брехні»

Такою є назва виставки, яку 24 жовтня відкрито у Народному домі в Перемишлі. Це історії дітей, котрі пережили жахи так званих російських «перевиховних таборів» (obozów reedukacyjnych) у росії. Таких дітей – майже 20 тисяч. Більшість досі не повернулася до батьків.

Експозиція представляє малюнки дітей, які зазнали депортації та примусової русифікації, ставши свідками наслідків воєнних злочинів проти наймолодших громадян України.

Малюнки створені завдяки мистецькій взаємодії між 72 українськими дітьми та відомими сучасними художниками України у співпраці з організацією «Terre des Hommes Germany», що працює над поверненням дітей з полону в їхні родини, та неурядовою організацією під назвою «Girls».

Відкриття виставки в бібліотеці НД супроводжувалося показом однойменного фільму Тетяни Ходаківської та Алевтини Кахідзе. Знімальна група зустрілася з усіма 72 дітьми, які взяли участь у проєкті, задокументувавши їхні історії під час спільного малювання. Завдяки цьому створено найбільше на сьогодні дослідження про російські «перевиховні табори».

У табори до росії було депортовано або незаконно переселено щонайменше 19 546 українських дітей. Лише 1728 з них вдалося врятувати.

– Це число не є статистикою, тому ми подаємо його дуже точно. Це імена, обличчя, історії. Це діти, які могли б бути серед нас сьогодні, – говорив на відкритті Михайло Шахмат, діяч перемиського ОУП.

– Ця виставка існує лише тому, що неурядові організації, митці та українська армія мають одну мету – врятувати дітей та дати їм інше майбутнє, – сказала Малґожата Вільчик з «Terre des Hommes Germany».

eprasa.pl 6e4d2817ed

Свідчення дітей у російських таборах вказують про те, що їх били, принижували й навіть піддавали військовій муштрі. Дітей, які мали проблеми з російською мовою, іноді відправляли до психіатричних лікарень і тримали там тижнями.

– Ми в Польщі знаємо зі шкільних уроків історії, що означали германізація та русифікація. Але українські діти з русифікацією стикаються щодня. Здається неможливим, щоб 10-річну дитину могли катувати, бо вона не може вимовити жодного слова російською та розмовляє українською. А саме це свідчить одна з авторок малюнку, – говорила представниця «Terre des Hommes Germany», з якою Об'єднання українців у Польщі співпрацює вже кілька років у проєктах допомоги українським дітям.

Згідно зі звітом за листопад 2024 року для Комісії ООН щодо розслідування порушень в Україні, мережа «таборів перевиховання» охоплює щонайменше 92 установи: 67 – в регіонах російської федерації та 25 – в окупованій Україні, Білорусі, на окупованій території Грузії, теж в Індії, Китаї та Казахстані. Тільки в одному з цих таборів під Москвою під назвою «Юний патріот» нещодавно 1300 українських дітей пройшли навчання, спрямоване на підготовку їх до боротьби проти України. Дітей переконували, що війна є справедливою і що їхні батьки відмовилися від своїх прав на них.

Як зазначили представниці організації з Німеччини, кожна історія врятованої дитини індивідуальна.

– Одній дитині знадобився місяць, щоб виїхати з табору. Інша думала, що буде вдома через два тижні, а батьки вісім місяців шукали її по всій росії. Тому кожна історія вимагає ретельного розгляду та відповідної допомоги. І пам'ятаймо, що тисячі не повернулися. Я сподіваюся, що одного дня вони знову зможуть бути з батьками та розмовляти українською мовою, – зазначила Малґожата Вільчик.

Таку ж надію висловив, серед інших, присутній на відкритті виставки Олег Куць, генеральний консул України в Любліні.

– Кожен дитячий малюнок – це надія, що перемагає темряву. Дитячі руки намалювали те, що словами важко описати: втрату дому, тугу за близькими й віру в повернення до України. Вони говорять мовою, яку має почути весь світ, – зазначив дипломат.

Голос взяли теж Томаш Блажей, уповноважений воєводи Підкарпатського воєводства з питань національних та етнічних меншин, Бартломей Барщак, віцемер міста Перемишль. Присутня була теж Ліліана Каліновська, депутатка міської ради Перемишля, яка є кураторкою виставки, та учні перемиської «шашкевичівки».

Говорить Малґожата Вільчик з організації Terre des Hommes Germany

Виставка «Синій светр із жовтою діркою. Справжня історія брехні» проходить під почесним патронатом уповноваженої з прав дитини Моніки Горної-Цєсьляк. ●

eprasa.pl 6e4d2817ed

Григорій СПОДАРИК

«Чим більше України, тим далі росія від Польщі»

Польський медик, військовий інструктор і волонтер, засновник фонду «W Międzyczasie» розповідає про фронт в Україні, моральний дух і межу між життям та смертю. Від 2014 року Даміан Дуда працює на передовій, рятуючи життя українських солдатів і цивільних у найнебезпечніших місцях – під Херсоном, у Соледарі, Бахмуті та загалом на Донбасі. Його досвід є свідченням спільної боротьби Польщі та України проти російської агресії, а також прикладом того, як медики на полі бою «натискають паузу, щоб зупинити смерть», аби дати шанс на життя.

– Будь ласка, розкажіть, як виглядає і в чому полягає робота медика на полі бою?

– Ми дуже специфічні медики, бо окопні. Наша робота починається там, де є солдати, тобто у бою. Наше завдання – не лікувати, адже на полі бою ми не лікуємо. Наше завдання – натиснути кнопку «пауза», щоб зупинити смерть і евакуювати пораненого із зони бою до відносно безпечного місця, де вже медичний персонал зможе над ним працювати. Наразі це дуже важка робота, тому що час евакуації поранених з кожним днем зростає. Її середній час зараз становить близько 72 годин. Протягом цього періоду ми повинні не лише підтримувати життя пораненого в надзвичайно складних умовах, з обмеженими силами й засобами, але і самі залишатися живими. А зараз поле бою стає дедалі жорстокішим і водночас перенасиченим технікою, зокрема дронами.

– Ви працюєте на фронті в Україні вже понад 10 років. Що змінив 2022 рік?

– Ще з 2014 року я мав справу з артилерією, важкою технікою. Але те, що сталося у 2022 році, потрібно відмежувати товстою червоною лінією від усього, що було раніше. Цей конфлікт вибухнув у величезному масштабі. Кількість сил і засобів, залучених з боку росії, незрівнянно більша, ніж раніше. З 2022 року ми спостерігаємо технологічний стрибок кожні пів року, тобто характер війни кожні пів року змінюється. Постійно з'являються нові засоби ведення бою. І зрозуміло, якщо розвивається щит, то розвивається і меч. Чим ефективніший меч, тим кращий потрібен щит. Можна сказати, що приблизно кожні пів року ця війна набуває нового обличчя.

– У чому це проявляється?

– Передусім у тому, що не залишилося жодних норм права, які б когось чи щось захищали. росія не дотримується міжнародного гуманітарного права щодо збройних конфліктів. Ми, медики, постійно піддаємося ризику ураження російськими боєприпасами. Так само і цивільне населення. Наступний аспект – розвиток технологій: артилерія, дрони, наземні дрони. Це дуже обмежує наші дії. Якщо раніше евакуація на фронті в Україні тривала до 12 годин, то зараз – від трьох діб і більше. Тепер перш ніж обробити рани, ми мусимо їх очистити, видалити відмерлі тканини. Лише потім можемо думати про лікування. Рівень виживання тяжкопоранених на передовій – приблизно 10%. Тобто лише 10% тяжких поранених виживає через затримки з евакуацією.

Даміан Дуда. Фото автора статті

Якщо спочатку українці використовували розвідувальні дрони, потім – дрони-камікадзе, FPV-дрони на волоконно-оптичному зв'язку, які практично неможливо заглушити, то тепер це дрони зі зв'язком через Starlink, тобто супутниковий інтернет. І це впливає не лише на ведення бою, а й на роботу медиків.

– Ви приїжджаєте в Україну з досвідом, але й набуваєте нового. Чого навчилися на українському фронті?

– Я працював на дуже важких ділянках: спочатку під Херсоном, потім у заблокованому Бахмуті, раніше в оточеному Соледарі. Ми працювали на Запоріжжі, тепер – на Донбасі.

У реаліях майже оточених міст, з обмеженими ресурсами і без резервів нам доводилося допомагати не лише пораненим солдатам, а й цивільним. Часто ми навіть змушені були ховати цивільних в окопах біля їхніх будинків чи багатоповерхівок.

Ця повномасштабна війна змінила моє розуміння збройного конфлікту. Ми, на жаль, досі мислимо у парадигмі експедиційних операцій, як в Афганістані чи Іраку. Але те, що я бачив із 2022 року, повністю переосмислило поняття війни. На мою думку, повернулося розуміння тотальної війни.

eprasa.pl 6e4d2817ed

– Що війна в Україні показує у контексті сучасного спорядження, необхідного для медика на полі бою?

– Кожен воїн повинен мати свою броню – і ми також. Це бронежилети з твердими й м'якими вставками. Ми ставимо кевлар всюди, де можливо, розширюємо захист на боки, плечі, стегна, шию. Зараз більшість поранень буває від уламків, не від куль. Протягом двох тижнів може бути лише 1-2 кульове поранення на приблизно 80 пацієнтів щодня. Бо нині воюють переважно артилерією, дронами та вибухівкою. Також – кевларові шоломи з активним захистом слуху. Приблизно 50% поранень – це баротравми через вибухи. Форма повинна бути вологостійкою, міцною, непомітною в тепловізорах і приладах нічного бачення. Кожна деталь має значення.

– Як ви оцінюєте обізнаність у Польщі щодо загроз, пов'язаних із російською агресією проти України?

– До нас лише зараз приходить усвідомлення, що ця війна – біля наших дверей. Ми були як сусід, який сидить у кріслі й дивиться телевізор, поки будинок за парканом горить. У будь-який момент цей вогонь може перекинутися і на наш дах. Ми вже розуміємо, що сусід має проблему за парканом, але ще не знаємо, як діяти, якщо війна прийде до нас. Певні зміни вже відбуваються, швидші чи повільніші, але потрібно більше системності.

Треба вивчати український досвід – не копіювати його, бо ми живемо в інших умовах. Але вчитися з розумінням, що може бути корисним і що варто відкинути. Наш досвід поки що використовують переважно на місцевому рівні у військових підрозділах, установах. На жаль, бракує системних, централізованих рішень. Ми чекаємо на певні кроки, на контакти з Міністерством оборони, МВС. Ми готові допомагати, наш досвід, здобутий ціною ризику життям, має слугувати для зміцнення наших структур безпеки.

– У фейсбуці ви пишете про хвилю хейту, яка з'являється через вашу діяльність в Україні. Наскільки це зумовлено зовнішнім впливом, а наскільки це частина польського суспільства?

– Це має дві сторони. Ми дуже вразливі до дезінформації, провокаційних матеріалів, які розпалюють суперечки. Політики, що зосереджуються на ненависті чи антипатії до України, також підігрівають ці настрої.

А росіяни вміло цим користуються. Вони майстри в тому, щоб розколювати суспільство і руйнувати національну єдність. Не можна виключати, що на нашій території ведуть інформаційні операції. Ця війна триває вже й у інформаційному просторі.

Фото з фейсбук-сторінки Даміана Дуди

Фото з фейсбук-сторінки Даміана Дуди

– Чи бачите ви ефективні способи захиститися від такої пропаганди?

– Думаймо, аналізуймо, перевіряймо джерела. Не робімо висновків, маючи лише один фрагмент, – дивімося на всю картину загалом.

– Що ви б сказали тим, хто досі твердить, що це «не наша війна»?

– Можна так думати, бо ми не Україна, а Польща. Але росіяни ніколи не були друзями польського народу. Наша історія сповнена крові й страждань, спричинених саме росією під різними назвами. Чим більше буде України, тим далі від нас росія. Чим сильніша Україна, тим більший буфер між нами та російськими «цінностями». Навіть якщо російська пропаганда подає свою країну як «традиційну» і «моральну», вони самі показали на українській землі, яким цінностям служать – масові страти, вбивства цивільних, катування полонених.

– Як ви оцінюєте бойовий дух і моральний стан українських солдатів після майже чотирьох років повномасштабної війни?

– Коли люди живуть у таких умовах, коли бачать смерть побратимів, коли після поранень знову повертаються на фронт, психіка не витримує. Навіть якщо вона «склеєна», залишаються шрами, часто глибші, ніж фізичні. Але українці не мають вибору. Вони чудово розуміють: якщо не зупинять росію, то там, куди вона прийде, вже не буде України, залишиться лише випалена, залита кров'ю земля. Тому навіть якщо сили й моральний дух падають, вони все одно продовжують боротися, бо іншого виходу немає.

– Як можна підтримати вашу організацію?

– Запрошую на сайт www.wmiedzyczasie.org, а також на сторінки фонду «W Międzyczasie» у соцмережах та мої особисті профілі. Там ми публікуємо інформацію, як можна допомогти.

Те, що ми робимо, – це цілковитий волонтаріат. Наші люди беруть відпустки, щоб безоплатно їхати рятувати життя в Україні. Усі зібрані кошти допомагають нам рятувати життя на фронті та передавати наш досвід службам безпеки. ●

eprasa.pl 6e4d2817ed

Леся САМЧИНСЬКА
Фото з Вікіпедії

Кава, книги і модерн

Уявіть собі Львів 1920-1930-х років – місто, де вулички пахнуть кавою, друкарською фарбою і дощем. У центрі біля Ратуші ароматні кав'ярні вабили до себе для письменників і митців. Саме тут можна було зустріти високого, завжди охайного інтелігента у капелюсі та костюмі-трійці. Це був Іван Крушельницький – поет, графік, відомий інтелектуал Відня та Праги, який мріяв побудувати нове українське мистецтво. За маленьким столиком у колі друзів (поетів, художників, акторів) він міг годинами розмовляти про модерн, експресіонізм, роль мистецтва у формуванні нації. Інколи він приносив свіжий випуск часопису «Нові часи» і дискусія тривала допізна. У таких розмовах народжувалися ідеї нових оповідань, ескізів, театральних постановок. Інколи Крушельницький робив нотатки просто на серветках – короткі фрази, рядки віршів або задумів статей. А коли надворі сутеніло, одягав капелюха, чемно кивав офіціантці і зникав у львівському тумані.

Як істинного європейця з передовими ідеями та світоглядом, Івана Крушельницького запрошували до Канади та Європи, але він обрав Україну, припустившись фатальної помилки – повірив у можливість існування в радянській системі свободи української думки та слова. Але натомість був розстріляний за національні ідеї. Його трагічна смерть, як і розстріл майже всієї його родини, стала однією з перших і найжахливіших подій великого терору під назвою «Розстріляне Відродження», який знищив ціле покоління українських митців. Але про все по порядку.

Іван Крушельницький

Вплив Європи

Народився Іван 12 листопада 1905 року на Галичині у відомій родині Крушельницьких, коріння якої сягає аж 14-го століття. Антін Володиславович, батько майбутнього митця, був відомим культурним діячем та міністром Української Народної Республіки в 1919 році. Мати, Марія Степанівна, була акторкою і драматургинею. Тож малий Іван разом з братами та сестрою ріс в атмосфері, де «бути культурним» означало не тільки читати книжки, але й осмислювати їх, малювати, думати, дискутувати.

Освіту юнак здобував в Австрії у Віденському університеті, а потім перевівся до університету в Празі, який закінчив 1926 року. Завдяки вихованню у висококультурній родині та тісному зв'язку з інтелектуальними колами Кракова, Праги та Відня Іван з юності визначив свої головні життєві орієнтири. Час, проведений у Європі, дуже вплинув на його формування як майбутнього письменника. Іван не лише поглинав новітні течії у західноєвропейській літературі, а й вивчав театральне та образотворче мистецтво, відвідуючи Академію мистецтв і театральну школу, товаришував з молодими європейськими письменниками. Це дало йому неабияку ерудицію: він вивчив п'ять іноземних мов і став справжнім інтелектуалом-універсалом, сформувавшись як поет, літературний критик, мистецтвознавець і графік.

Життя на Галичині

Повернувшись після навчання до Галичини, Іван почав працювати учителем рисунка у Стрийській українській гімназії, докладаючи чимало зусиль для збагачення культурної спадщини на західних територіях України. 1927 року побрався з Галиною Левицькою – талановитою піаністкою, яка мала такі ж самі погляди на мистецтво, як і він сам. Будучи першою галицькою піаністкою, Галина активно популяризувала українські твори – завжди додавала їх у свій репертуар, навіть в умовах цензури. Разом з дружиною Іван організував театральну школу, де вони намагалися втілювати нові ідеї розвитку сценічного мистецтва.

За рік у подружжя Крушельницьких народжується донька Лариса. А ще за рік Івана заарештовують й кидають до львівської в'язниці за політичні мотиви та революційну діяльність. Перебуваючи за ґратами, митець пише вірші, в яких відкрито закликає ставати до боротьби за незалежність України. Ув'язнення було недовгим, проте мало неприємні наслідки. Через те, що Іван мав «ліві» погляди і, сповнений утопічних ідей про світле майбутнє України, вступив до комуністичної партії Західної України, польська влада швидко позбавила його права викладати, і він став офіційно безробітним.

Щоб прокормити сім'ю, Крушельницький працює на літературній ниві – єдиному джерелі доступного заробітку. З 1929 по 1932 рік він повністю поринає у своє природне середовище – літературно-мистецьке життя Львова. Це був його найбільш плідний період. Він друкувався у багатьох журналах, став одним із засновників і редакторів відділу поезії журналу «Нові шляхи», написав численні поезії, п'єси і памфлети. Перекладає твори австрійських та німецьких поетів і драматургів. Організовує Західноукраїнське мистецьке об'єднання, що гуртувало митців-новаторів – письменників, композиторів, художників. Також редагує «Альманах лівого мистецтва». Пише драматичні п'єси, які згодом ставлять в театрах Львова – «Спір за мадонну Сільвію» та «Мури і межі».

Іван Крушельницький не просто працював, а горів ідеями нового авангардистського мистецтва. Він був із тих, хто легко запалювався новими проєктами і міг занурюватися в роботу з головою. Особливим світом для нього були книги. Крушельницький постійно читав і уважно стежив за тим, як розвивається література в Польщі, Німеччині, Чехії. В його бібліотеці був дивовижний набір: Томас Манн, Леся Українка, Зигмунд Фройд, Шарль Бодлер, Ольга Кобилянська. Він знав поіменно літераторів Європи від німецьких експресіоністів до польських модерністів і палко хотів, щоб українська культура говорила з ними на

eprasa.pl 6e4d2817ed

рівних. Він прагнув нової, модерністської мови культури і вірив у те, що людина може осмислити себе і свій час. Це був український європеєць, який бачив Україну частиною великого культурного контексту, а не лише етнографічним «куточком».

Окрім поезії, Крушельницький також професійно захоплювався графікою: створював обкладинки для книжок, плакати, графічні композиції для театральних постановок. Його роботи, виконані у техніці чорно-білої графіки, були близькі до європейського модернізму, але водночас у них можна знайти український орнамент та м'якість ліній. На жаль, з усього його графічного доробку за 10-річний період творчості вціліли лише 22 оригінали.

Переїзд до радянської України

20-ті роки були важкими для України: західна частина країни, де мешкав Крушельницький разом з родиною, перебувала під владою Польщі, а решта – під радянським контролем. В країні Рад у селян відбирали худобу та землю, «куркулів» висилали до Сибіру, а будь-який опір жорстоко придушувався. У великих містах будувалися ГЕСи і заводи-гіганти, робітники працювали у важких умовах за мізерну платню, але з ідеологічним запалом. На Галичині промисловість розвивалася слабко, а українські селяни страждали від браку землі. Після ліквідації Таємного українського університету у Львові 1925 року та скорочення кількості українських шкіл польська влада розпочала пацифікацію. Знищенню підлягали громадські і культурні організації, видавництва масово закривали.

Життя великої і дружньої родини Крушельницьких ставало дедалі важчим через політичні утиски. Антіна, батька Івана, та його трьох братів переслідували то за проукраїнські, то за прорадянські настрої. 1932 року за публікацію статей у прорадянських виданнях Антін Крушельницький потрапив на три місяці за ґрати. У помешканні родини Крушельницьких у Львові почались обшуки. У повітрі висіло відчуття, що далі буде гірше.

Антін Крушельницький, як і багато інших західноукраїнських інтелігентів того часу, щиро вірив у «Велику Україну», у те, що в радянській Україні вони зможуть вільно працювати на благо своєї культури. Іван, зі своїми лівими поглядами, також прагнув працювати там, де, як він вважав, будується нове суспільство. Тож восени 1932 року Іван у пошуках кращої долі виїздить до Харкова, який на той час був столицею УРСР. Одразу ж отримує посаду наукового співробітника Інституту матеріальної культури та починає досліджувати західноукраїнське мистецтво. Як перекладач, 27-річний юнак відвідав Москву, а в Камерному театрі навіть пообіцяли поставити його п'єсу. До Харкова переїздить і сестра Івана – Володимира Крушельницька. Вона вступає до аспірантури в медичний інститут і пише докторську дисертацію. Натхненний такими успіхами, Іван пише піднесені листи своїм рідним і закликає їх теж переїхати до Харкова. Він ідеалізує УРСР, уявляючи її як обіцяну землю, що була схожа на гуманну Європу.

Тож навесні 1934 року сім'я Крушельницьких прийняла доленосне рішення і вся велика родина – батько Антін, мати Марія, брати Івана Богдан, Тарас, Остап разом з дружинами переїздять зі Львова до Харкова. У Львові лишається тільки дружина Івана Галина через заплановані концерти.

У Харкові родина Крушельницьких оселилася у знаменитому будинку письменників «Слово», ще не знаючи, що в цей будинок навмисно розміщували проукраїнських митців, аби цілодобово слідкувати за ними. В 30-х роках було репресовано 70 мешканців 62 квартир із загальної кількості 66 помешкань.

Спочатку в Крушельницьких все складалося досить непогано, батька Івана працевлаштували редактором «Української радянської енциклопедії». Проте ідилія тривала недовго: за два роки перед ним постала сувора реальність – у радянській Україні вже повним ходом йшли репресії, а 1934 рік став піком знищення інтелігенції, яке увійшло в історію як «Розстріляне Відродження».

Комуністичні жорна

5 листопада 1934-го Івана Крушельницького разом з братом письменником Тарасом заарештували, висунувши цілковито безпідставне звинувачення в організації терору проти керівників радянської влади, хоча він був комуністом і лівим діячем. На квартирі Крушельницьких провели обшук і вилучили рукописи, особисті листи, фотографії та газети. Батька викликали на допит і той, наївно думаючи, що рятує своїх синів від страти, підписав зізнання, що «прибув на Радянську Україну, аби здійснювати контрреволюційну роботу». Сидячи в одиночній камері, до останку він повторював, що Іван і Тарас не винні, ще не знаючи, що співробітники НКВС вже заарештували решту його дітей, які навіть не були дотичні до ідей «Українського Відродження» – викладача німецької мови Остапа, вчителя школи Богдана та доньку лікарку Володимиру.

1 грудня 29-річного Івана разом з іншими українськими діячами (загалом 28 «ворогів народу») засудили до страти. Офіційного судового рішення не чекали і всіх розстріляли 17 грудня у Києві, у підвалі будівлі Інституту шляхетних панянок (нині – Міжнародний центр культури і мистецтв).

Батька Івана та братів заслали у табори на Соловки на 10 років позбавлення волі з конфіскацією майна. Проте вже в 1937 році їх розстріляли. Мати Марія до цієї страти не дожила: вона збожеволіла та померла від серцевого нападу за два роки до цього.

Слідчого, який вів справу Крушельницьких, теж розстріляли. Невісток Крушельницьких відправили до Курська та Сибіру. Врятувалися лише дружина Івана та його донька Лариса.

Варшавська газета того часу «Biuletyń Polsko-Ukraiński» писала про ці події так: «Російські більшовики розстріляли не Крушельницьких, а ідею українського радянофільства».

Реабілітація

Усі матеріали у справі Крушельницьких були засекречені аж до 1958 року, коли у Харкові було винесено судове рішення про їхню реабілітацію. А 1964 року побачила світ посмертна збірка вибраних творів Івана Крушельницького «Пісня про руки». Проте, на жаль, більшість його творів та гравюр була знищена.

Попри коротке життя, Іван Крушельницький відбувся як літератор і встиг видати поетичні збірки, був яскравим представником українського модернізму 20-х років і знаковим діячем культурного середовища Галичини й України загалом. Його поезія, графіка, педагогічна діяльність були спробою створити нову мову мистецтва, у якій би поєднувалися у симбіозі європейська освіта, внутрішня етика та національна свідомість.

На жаль, Іван, як і вся родина Крушельницьких, заплатив найвищу ціну за свій світогляд та ідеалізм. Проте його спадщина, яка дійшла до наших днів, є доказом того, що навіть найжорстокіший терор не здатен стерти пам'ять про тих, хто присвятив своє життя Україні. ●

eprasa.pl 6e4d2817ed

Андрий КСЕНИЧ

Лемківска не є єднакова

Змінил єм кус заголовок, малу частинку, што не нарушат його змісту, а показує, же наша бесіда є гнучка (giętka). Тоту форму пожычыл єм, бо в наші бесіді наразі не можу найти замінника. Єдно з остатніх слів в попереднім тексті то были (zimiaky). Тепер піду дале глядати цікавых або и дивных прикладів слів зо Шляхтовой. Може такы два: «utorok и lys». Барз бым был рад довідати ся кому тоты слова легко было зрозуміти. Чом так, но бо маме ту змінену єдну або дві літеры, а слова выглядают дивні. Вписую перше до транслятора и выходит мі, же то буде по-словацкы «віторок». Маме пожычку од сусідів. Не сігали далеко, а и до польской формы (wtorek) тіж близко. З другым є кус більше заколоти. В такій формі нагадує мі наш «ліс» або «лиса», ту о перше значыня иде, але коли чытам дописок п. Дзьобко, же тото «и» має быти заднє, (глубокє «ы»), то застанавлям ся ци легко было шляхтовянам вымовляти го.

Брыдко ся мі ту поробило, а то зато, же не записал єм сторону, тай втекло мі піл тексту. Треба буде го одтворити, бо іншого способу я не знам. Стоял єм на слові «sylza», тай аналізувал його етимологію, жебы зрозуміти тот дивний припадок. Перший раз зіткнул єм ся з ним в поминальнім вірші п. Олександра Маслея. Якбы не контекст, то певно трудно было бы мі го зрозуміти. Тепер спробую розложыти го на частины, жебы зрозуміти як оно повстало. Маме ту «си» якбы з нашой «сызы» и «łza», яко добрі знане польскє слово. Зложыли ся, «зросли», тай маме нову языкову одиницю. Ци так фактичні єст? Не забывам, же так само як польскы, близко были и словацкы села. Зазерам до словника, тзн. корыстам з транслятора, а там стоїт же «slza» то по-словацкы сыза. Но и маш розвязану проблему. Што ту выбрати? Думам, же простіще было скорыстати з готового слова, як творити своє. Але чом забыли наше?

Пригадуют мі ся ту такы два припадкы близкы до ситуациї о якій иде мова. Коли вказал ся «західньолемківский» словник Михала Трохановского, то повіл єм його Авторови, же дуже в нім єст слів взятых од польскых сусідів. Побесідували-зме сой з п. Михалом о тім сусідстві, тай праві погодили, же в такій ситуациї міцніщый нашмарят своє, тым скорісше, коли наше мы юж забыли, або його в нас не было. Якбы мій співрозмовник хотіл ту дашто додати, то маме тему до бесіди на найближшій «Ватрі». Другий, о якім хочу спомнути, є значно поважніщый, бо загачат о тзв. наукову сферу. Колиси юж єм о тім споминал, але вартат до справы вернути. В Короткім словнику лемківських говірок Петра Пиртея, Івано-Франківськ 2004, якый рекомендувала НАНУ и был він рецензуваний, нашол єм дас 25% польскых слів, або тзв. загальні знаных. Глядал єм контакту з доньком деси п. Пиртея, але ся мі то не вдало. Може тепер буде така можливіст. Появило ся подібно поясніня до такого змісту словника, але я його не мал змогы прочытати.

Зміниме кус порядок и возмеме дашто простіще, як хоц бы: «trewiky, trinaście, sztyrnaście», бо то слова, котры вшыткы розуміеме. Не сут лемківскы, нагадуют польскы, але зазрийме тіж на словацку страну, ци не одтамаль пришли. Маме ту дос простий припадок перенесіня з польской мовы, з польском кінцівком (-naście), яка в наші бесіді не істніє. Но и выходит, же «trinaście» то по-словацкы тринадцет, а и «sztyrnaście» тіж буде пасувало на штырнадцет. Пильнуй ся чловече, бо стратиш нитку (wątek). Ищы пару слів, котры выріжняют ся свойом формом навіть поміж іншыма шляхтовскыма одиницями. Я іх так сприймаю, дахто може одберати даяк інакше. Приведу ту такы формы як: «sredok, twaryh, ogrud, putora». Посеред тых штырьох лем єдно слово здає ся мі знаєме. Мам на увазі «putora», бо штоси такє чул єм юж барз давно од сусіда Поляка, котрий не барз ся старал ужывати літературны формы польской мовы, тай для нього было то «півтора». Авторка шляхтівского словника тлумачыт слова, якы нам остали з тых штырьох на: «środek, twaróg и ogród». Коли знаме юж, што ся крыє під рештом приведеных ту форм, то лем дивувати нас може факт, же они такы «выкручены»? Як ня транслятор не ошукує, то по-словацкы «środek» буде «stred», што кєрує нас до польского історника, тай и з рештом слів є так само. Мам ищы єдно слово, котре, як повідают, розложыло мене «на лопаткы». Выглядат так: «ruczati», а його поясніня то «rzuca». Має шляхтівску кінцівку (-ati), але нич веце певного не можу ту додати. Ци польскє «rzucać» дашто бы ту розяснило? Коли одшмариме з нього «z» то буде «rucać» и може будеме ближе кореня шляхтівского «ruczati». Але то є лем моя догадка.

Выбрал єм ищы на конец короткий ряд слів, котры можут дивувати, можут быти подібны до нашых, тай можна пробувати найти іх корін, хоц часами сут так «обернены», же треба лишыти іх в спокою. Зачну од такой пари слів, котра просто дивує: «hryb – grób = hrib – grzyb». Вшытко помішала ту заміна «і» на «и» тай и в другу страну «и» на «і»; бо така юж є специфіка шляхтівской бесіды. Наступны два припадкы то: «poływka» и «sredok». Перше здає ся справді якбы знаєме, од поливки, поливаня; друге цілком неясне, а п. Дзьобко тлумачыт іх на: «połówka» і «środek». Якбы не транслятор, то моя догадка, же запахло мі ту чымси словацкым, не потвердила бы ся. Тепер маме ту юж ясніст: «połówka» то така «перерібка» з польского, а «środek» пожычыли шляхтовяне од Словаків, ци пак може од Руснаків з тамтой страны.

Жебы не вышло на то, же юж нич нашого лемківского не виджу в Шляхтові, то повім, же так не є, бо рішуча більшіст слів є наша, але має додану специфічну місцьову рису (cechu). Є хыжа, сокырка, смерек, чуджий, голуз, астряб, яфыры итд. Думам, же якбы п. Дзьобко перешла в розмові зо вном на мову єй мамы, то не было бы нам тяжко себе зрозуміти. То, же є она інша ніж наша, яку чуєме выжче Ґорлиц, то справа впливу міцніщого языкового сусідства. Не перешкодило то тым русиньскым, лемківскым селам заховати свою культуру и тотожніст. ●

eprasa.pl 6e4d2817ed

РЕЦЕНЗІЇ

Ірина Говоруха, «Плахта». Київ: Саміт-Книга, 2022. – 393 с.

Леся КОРОСТАТЕВИЧ

Плахта пам'яті: голоси, що не замовкають

Читаючи «Плахту» Ірини Говорухи, наче потрапляєш у дзеркало, що відбиває горе, біль і страх. Водночас у ньому є місце для сили, людяності й віри. Ця книжка – сповідь, крик, записаний на тлі вибухів і спустошених вулиць, вікон без скла, у підвалах без світла, тепла й води.

Це документально-художня література, сплетіння інтерв'ю, спогадів, розповідей звичайних людей – мешканців Чернігова, Бучі, Гостомеля, Ірпеня, Бородянки, багатьох сіл Київської та Чернігівської областей. До подій 24 лютого не всі мешканці України знали точне розташування Бучі, Гостомеля чи Ірпеня, але вже на початку березня про ці назви з жахом дізналася більшість мешканців Європи. Книга об'єднує понад 250 історій – про окупацію, про життя, яке перевернулося за лічені хвилини, про утримування силоміць в погребах у суцільній темряві без туалету, без можливості спати.

Назва «Плахта» – не випадкова. Вона символізує те, як люди, що пережили війну, хотіли б накритися нею – так, як материна плахта вкривала дітей від холоду, після хвороби, щоб зігріти, захистити, уберегти. Це образ матері, яка чекає, ховає своє горе під тканиною тиші й молитви. І коли читаєш, розумієш: кожна історія тут – як ця плахта, спроба прикрити, спроба зігріти, але водночас – пам'ять, що не дозволяє забути.

Книга побудована як впорядкований збірник історій – тематично, географічно, емоційно. Є моменти, коли здається, ніби читаєш хроніку – дати, місця, факти; потім – різкий перехід до інтимного, до того, що в середині, до місць, до яких не хочеш більше ніколи вертатися. Цей поділ між загальним болем і приватним робить книжку ще сильнішою.

Мова Говорухи проста. Вона записує голос людини, яка зранена, але говорить, навіть якщо її голос тремтить. Тут є образи холоду підвалів, темряви, запаху смерті – але також є дитячий плач, бажання бути почутим, прагнення, щоб пам'ять не стала лише цифрою. Є віра – не абстрактна чи релігійна, а віра в можливість зберегти людяність, не зламатися, допомогти одне одному.

Ця книга болить по-справжньому. Тут хочеться не плакати, а вити – від усвідомлення, через яке справжнє пекло на землі пройшли ці люди. На жаль, це – війна. Тут немає правил, немає відповідей на запитання «за що?» і «чому?». Є тільки виживання. Є лише спроба вгадати, чи буде завтра, чи буде вода, хліб, чи тебе вб'є, зґвалтує окупант, чи просто зруйнує твій дім. Говоруха дає голос тим, хто зазвичай залишається поза кадром: старим, дітям, жінкам, чоловікам, які жили, працювали, любили, втрачали. Їхні імена війна часто перетворює на цифри. За офіційними даними, на 2025 рік загинуло понад 46 тисяч військових і понад 13 тисяч цивільних. Війна не уточнює деталей: вона не скаже, чи любила ця людина каву з молоком, чи без, чи з'являлася в неї зморшка, коли вона гнівалася або сміялася. Ми чуємо лише статистику з новин: зниклих безвісти – близько 70 тисяч осіб, у полоні – близько 10 тисяч. Авторка згадує про журналістський медіа-термін «трупокілометри», який означає умовний «вимір важливості» трагедій через їхню географічну віддаленість і кількість жертв. Інакше кажучи: чим далі від центру уваги (від читача, від медіацентрів), чим «менше помітна» точка трагедії на мапі, тим менше ймовірності, що її висвітлять – навіть якщо там гине багато людей.

Натомість у книжці Говорухи кожен герой має обличчя, спогади, жарти, сподівання, кохання, втрати. Це немовби уламки дзеркала, у яких видно відбитки очей, що пережили жах. І хочеться зібрати ці уламки, щоб зрозуміти – хто ми, якою ціною проходимо через війну.

Важко читати те, що не часто промовляється у воєнному наративі: про страх дітей, про приниження, про те, як під звуки вибухів люди рахують кожну годину, як тваринний страх від звуку ракет викликає рвоту, як кожен день – це виклик. Говоруха не боїться описувати те, що болить: скільки ночей без сну з дітьми, скільки днів без світла, як шукали воду, як відчай намагався розтоптати людяність. Але вона також не забуває про інше – про те, як ці люди зупинялися, підводилися після найстрашнішого, як уміли допомогти іншим, поділитися останнім, як молитви й спів у підземеллях ставали рятівними. Бо війна – це не лише руйнування, а й те, що залишається попри нього: пам'ять, любов, жертовність.

Цю книгу справді дуже важко читати, вона глибоко проникає в біль, зіштовхуєшся з його повтореннями від свідка до свідка: надто багато схожих трагічних, щемливих історій. Не тому, що авторка хоче бути монотонною, а тому, що війна така – багато однакових жахів, багато однакових втрат. Емоційне навантаження тексту і усвідомлення того, що все відбувалося насправді, – надзвичайно важке. Можливо, інколи бракує «відстані» – щоб подивитися не лише через переживання, а й через історичний контекст. Та, можливо, це й не завдання цієї книги: вона не аналізує – вона свідчить. Стилістично місцями опис торкається загального болю, іноді занадто деталізований, так що ти фактично опиняєшся поруч із відчаєм. Але це і є ця ціна: або дистанція й холодна статистика, або близькість і біль. Говоруха вибирає близькість.

«Плахта» – це не лише свідчення війни, це ще й спроба повернути мову тим, у кого її відібрало горе. Бо мовчання після вибуху – це теж частина втрати. Люди, про яких пише Говоруха, вчаться говорити наново: їхні слова уривчасті, несміливі.

Але в цих уривках – гірка правда, якої не виміряти кількістю сторінок. Як сказала авторці сімдесятилітня жінка, яка пережила Бучу, «якою б талановитою ти не була, навряд чи зможеш описати пережитий жах. Таких слів і комбінацій ще не вигадали». У багатьох історіях відчувається, що авторка не нав'язує оцінок, не шукає героїзму там, де є просто виживання. У цьому – вагомість книги: вона про людяність, яка виявляється в найменших жестах – у шматочку хліба, у ковтку води, у тому, що хтось тримає за руку, коли навколо лунають вибухи. Цей текст також нагадує, що пам'ять – це не лише про минуле. Це наш спосіб існування в теперішньому.

18.

eprasa.pl 6e4d2817ed

Катехитичний відділ
Ольштинсько-Ґданської єпархії УГКЦ в Польщі
та Парафія Воздвиження Чесного Хреста
в Ґурові-Ілавецькому запрошують на

ЮВІЛЕЙНИЙ XXV Єпархіальний огляд релігійної творчості УГКЦ в Польщі

«СВЯТІ, ЯКІ ЄДНАЮТЬ НАРОДИ»

22 листопада 2025 року, початок о 10:00

Комплекс шкіл з українською мовою навчання,
Ґурово-Ілавецьке, вул. Шкільна 6

Директор Катехитичного відділу о. митрат Іван Лайкіш

● Україномовний фізіотерапевт, Варшава

Galileo Medical шукає фізіотерапевта для роботи з українськими пацієнтами, в основному ветеранами та жертвами війни. Ми пропонуємо гнучкий графік (можливість працювати 1-2 дні на тиждень) та контракт, адаптований до ваших потреб. Ми вимагаємо спеціалізованої освіти (диплом польського університету або нострифікований український диплом) та досвіду роботи. Місце роботи: ul. Wielicka 40. Надсилайте своє резюме за адресою: veronika.yanenko@odfoundation.eu

---

Продовження з 17 сторінки

Поки ми пам'ятаємо імена, ми не даємо злу останнього слова. «Плахта» стає тканиною, що зшиває розірвані історії людей і міст, повертає безперервність, оголює реальність, якою б жорстокою вона не була. Показує, те, що ворог намагався приховати.

Ця книга потрібна – щоб не забути. Без історій, спогадів, дрібниць – ми лише цифри. Без облич – лише статистика. «Плахта» дає імена, голоси темряві. Щоб почути й відчути те, чого не видно на фото чи у новинах, коли просто пролітає заголовок: «ракета». Щоб зрозуміти, що за тим – живі люди, які боялися, плакали, шукали світла. Щоб навчитися співпереживати. Бо співпереживати – це не лише сум, а дія: пам'ятати, розповідати, не допустити, щоб історія потрапили в забуття або спотворення, щоб до неї не причепився ярлик «фейк-ньюс». Коли читаєш «Плахту», відчуваєш себе на межі: чи переживеш те, що розповідають люди. І ця межа важлива: вона показує, що війна – не тільки про «те, що сталося», а те, що продовжує жити в тих, хто вижив, у пам'яті, у шрамах, у піснях, які співають після темної ночі. Книга дарує усвідомлення: навіть коли страшно – не мовчати.

«Плахта» Ірини Говорухи – це книга, яку варто прочитати, хай і обережно. Вона тягне тебе вниз, щоб показати дно людського болю, а потім змушує піднятися й подивитися, на те, за що потрібно боротися далі. Це книга для пам'яті, боротьби й голосу. Її головне призначення – повернути обличчя тим, хто залишився у тіні цифр, нагадати, що кожне життя – це цілий світ. Мені б хотілося, щоб цю книгу переклали різними мовами – щоб світ знав. Бо книжки, як ця, здатні торкнутися тих, хто далеко й не чує вибухів щодня. Це спосіб подолати власні «трупокілометри»: стерти відстань між чужим болем і своїм. А можливо, тому вона так і болить – бо це близько, бо своє. ●

eprasa.pl 6e4d2817ed

Передплата «Нашого слова» на 2026 рік

ПОЛЬЩА

Кількість примірників	Ціна одного примірника в передплаті	Квартал	Пів року	Рік
ЗВИЧАЙНА ПОШТА (PRZESYŁKA EKONOMICZNA)				
1 примірник	**7,00** зл + поштові оплати	**145,00** зл	**290,00** зл	**580,00** зл
3 примірники і більше (ціна одного примірника)	**7,00** зл без поштових оплат	**91,00** зл	**182,00** зл	**364,00** зл
АВІАПОШТА (PRZESYŁKA PRIORYTETOWA)				
1 примірник	**7,00** зл + поштові оплати	**155,00** зл	**310,00** зл	**620,00** зл
10 примірників і більше (ціна одного примірника)	**7,00** зл без поштових оплат	**91,00** зл	**182,00** зл	**364,00** зл

ЄВРОПА + УКРАЇНА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
550,00 зл	**1100,00** зл
130,00 євро	**260,00** євро

КАНАДА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
580,00 зл	**1160,00** зл
200,00 дол КАНАД.	**400,00** дол КАНАД.

США

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
580,00 зл	**1160,00** зл
140,00 дол США	**280,00** дол США

Вітаємо ІВАНА ОЛІЙНИКА

– довголітнього вчителя і вихователя
багатьох поколінь випускників
IV Загальноосвітнього ліцею в Лігниці
та невтомного організатора і учасника
громадського та культурно-освітнього життя
на Лігниччині – з ювілеєм 80-ліття.
Дякуємо за цей багаторічний труд
і бажаємо багато сил та здоров'я
для подальшої праці для спільного добра.

МНОГАЯ ЛІТА – від Товариства
IV Загальноосвітнього ліцею в Лігниці

«Упокой, Спасе наш,
із праведними раба твого
і осели його у дворах Твоїх»

Розділяємо невимовний біль з нашою парафіянкою,
членкинею церковного хору і гуртка ОУП,
пані Іванкою Плішка
з приводу передчасної смерті дочки
МАЛҐОЖАТИ
Вічна Їй пам'ять!
Залишаємось з Вами, пані Іванко, у молитовній підтримці.

Управа і члени гуртка ОУП в Тшеб'ятові,
о. Михайло Плець та парафіяльна громада

Наше Слово **Adres:** Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10, +48 510-162-854, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny: pełniący obowiązki redaktora naczelnego** – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).
Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo" **Druk:** Drukarnia „Efekt". Nakład 1700 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.
Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl 6e4d2817ed

Маланка Маскарад

Malanka w maskach

24/01/2026 Народний дім в Перемишлі

Чудова музика, карнавальні коктейлі, конкурс на найоригінальнішу маску і повний емоції аукціон на закупівлю тактичної медицини для захисників і захисниць України.

Замовлення місць за номером 730 188 648 або QR

Ціни квитків:

До 31 грудня 2025

звичайні: 250 зл

студентські: 200 зл

Від 1 січня 2026

звичайні: 300 зл

студентські: 250 зл

Кількість місць обмежена

Запрошуємо до Перемишля!

eprasa.pl 6e4d2817ed